

DOI: <https://doi.org/10.48261/ARPL201821>**Hanna Budzyńska**<https://orcid.org/0000-0002-4960-5807>

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu

MARIAN JANICKI (1927–2020) –
FUNKCJONARIUSZ MO I DYPLOMATĄ

Marian Janicki urodził się 12 października 1927 r. w Kcyni (ówczesny pow. Szubin, woj. pomorskie). Jego rodzice – Jan i Marta z domu Woźniak – mieli jeszcze troje dzieci: Franciszka (ur. 1929), Zofię (ur. 1932) i Edwarda (ur. 1944). Jego ojciec, robotnik bez wyuczonego zawodu, do 1930 r. pracował w kopalni soli w Wapnie. W latach 1931–1936 nie miał stałego zatrudnienia, a w 1937 r. wyemigrował do Belgii w poszukiwaniu pracy. Osiedlił się w prowincji Liège, zagłębiu przemysłowym, gdzie został zatrudniony w kopalni węgla w Saint-Nicolas. Stały dochód umożliwił mu sprowadzenie żony z dziećmi.

Gdy mieszkał jeszcze w Polsce, Jan Janicki należał do Narodowej Partii Robotniczej, z której ramienia zasiadał w Radzie Miejskiej Kcyni¹. Na emigracji wstąpił w szeregi Sekcji Polskiej Komunistycznej Partii Belgii (KPB), która zrzeszała masy robotnicze, głównie górników z terenów Liège². Belgijska KP w 1940 r. rozpoczęła organizację politycznych i bojowych grup oporu, na bazie których powstał Front Niepodległościowy (*Front d'Indépendance*)³. W ramach struktur wojskowych Frontu Niepodległościowego Jan Janicki został dowódcą Batalionu Cudzoziemców. W kwietniu 1946 r. powrócił wraz z transportem repatriacyjnym do Polski i zamieszkał na Śląsku. Po powrocie do kraju zatrudnił się jako górnik w kopalni Biały Kamień w Wałbrzychu

¹ Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie (dalej: AIPN), 0218/2229, Akta osobowe Mariana Janickiego, Pismo szefa PUBP w Szubinie do szefa Oddziału Personalnego KG MO, Szubin, 12 XII 1951 r., k. 64.

² M. Juchniewicz, *Polacy w europejskim ruchu oporu 1939–1945*, Warszawa 1972, s. 55.

³ *Ibidem*, s. 53–54.

(w latach 1950–1993 była to Kopalnia im. Maurice’a Thoreza)⁴. Zapisał się również do PPR i został wybrany na sekretarza organizacji partyjnej, działającej przy kopalni. W późniejszych latach pełnił funkcje m.in: sekretarza Komitetu Kopalnianego, Komitetu Miejskiego w Białym Kamieniu, drugiego sekretarza Powiatowego Komitetu PPR w Kłodzku i pierwszego sekretarza Komitetu Powiatowego w Zgorzelcu⁵. Pracował także w Wydziale Organizacyjnym Komitetu Wojewódzkiego PZPR we Wrocławiu.

W 1951 r. Jan Janicki rozpoczął pracę w Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Pod koniec życia przeniósł się do Kłodzka, gdzie objął posadę kierownika działu personalnego kłodzkiej Wytwórni Maszyn Ciężkich. Zmarł 22 października 1954 r.

Matka Mariana Janickiego w młodości pracowała jako służąca w majątku rolnym. Po wyjściu za mąż porzuciła stałe zatrudnienie i zajęła się prowadzeniem domu i wychowaniem dzieci. Dorywczo pracowała przy różnych zajęciach gospodarskich. Po powrocie z Belgii całkowicie porzuciła pracę zarobkową na rzecz prowadzenia gospodarstwa domowego. Była członkinią PPR, PZPR i Ligi Kobiet⁶. Zmarła 6 marca 1978 r.

Marian Janicki rozpoczął naukę w 1933 r. w szkole powszechnej w Kcyni. Przerwał edukację w czwartej klasie z powodu emigracji rodziny, która w 1938 r. dołączyła do ojca w Liège⁷. W 1941 r. w wieku 14 lat ukończył tam szkołę podstawową z wykładowym językiem francuskim, co sprawiło, że nauczył się biegle władać nim w mowie i piśmie. Znajomość francuskiego miała znaczny wpływ na jego późniejsze losy. Po zakończeniu edukacji powszechnej rozpoczął pracę w kopalni w szybie Saint-Nicolas⁸. Wieczorami uczęszczał na zajęcia do prywatnej szkoły mechanicznej, którą zakończył po sześciu latach nauki z dyplomem pomocnika ślusarza mechanika samochodowego⁹. W 1944 r., kiedy armia amerykańska wkroczyła na teren Belgii, Janicki porzucił pracę w kopalni. Zapisał się do biura pośrednictwa pracy w Liège, które skierowało go do budowy szpitala dla żołnierzy USA, w którym pracował mniej więcej trzy tygodnie¹⁰. Następnie do końca marca 1946 r. był zatrudniony jako pomocnik mechanika samochodowego w przedsiębiorstwie „Melchior” zajmującym się wynajmem samochodów. Rodzina Janickich zdecydowała się wówczas wrócić do kraju.

⁴ E. Piątek, *Historia kopalni węgla kamiennego „Julia” (Fusch, Biały Kamień, Thorez)*, <http://www.boehm-chronik.com/bergbau/julia.pdf>, dostęp 26 IX 2020 r.

⁵ AIPN, 0218/2229, Życiorys Mariana Janickiego, Warszawa, 31 V 1952 r., k. 16.

⁶ *Ibidem*, k. 19.

⁷ *Ibidem*, k. 16.

⁸ *Ibidem*, Ankieta personalna [Mariana Janickiego], Warszawa, 25 IX 1962 r., k. 35.

⁹ *Ibidem*, Życiorys Mariana Janickiego, Warszawa, 31 V 1952 r., k. 19.

¹⁰ *Ibidem*, k. 17.

W 1945 r., po ukończeniu 18. roku życia, Janicki zapisał się do Sekcji Polskiej KPB, w której posługiwał się pseudonimem „Marcel Mils”. Należał do partii aż do powrotu do kraju. Rok wcześniej rozpoczął działalność w terenowym oddziale Związku Młodzieży Polskiej (ZMP) „Grunwald” w Liège, w którym był skarbnikiem i przewodniczącym koła¹¹. Po powrocie do kraju zapisał się 18 kwietnia 1946 r. do PPR w Wałbrzychu¹². Z polecenia partii przystąpił do organizacji koła Związku Walki Młodych (ZWM) w Białym Kamieniu (do 1950 r. samodzielne miasto, od 1951 dzielnica Wałbrzycha). Wielu emigracyjnych działaczy ZMP „Grunwald” brało udział w tworzeniu struktur ZWM na terenie Dolnego Śląska, a ich doświadczenie organizacyjne zdobyte za granicą starano się wykorzystać do budowy struktur organizacji komunistycznych w Polsce zajętej przez Armię Czerwoną¹³. Janicki aktywnie wspomagał młodszych kolegów w tworzeniu miejscowych kół ZWM. Swoją pracę dla ZWM kontynuował do chwili jego likwidacji, po czym do 1949 r. działał w utworzonym m.in. na bazie ZWM Związku Młodzieży Polskiej.

Po powrocie do kraju początkowo pracował jako mechanik przy kopalni Biały Kamień w Wałbrzychu (1946), jednak aktywna działalność w ruchu komunistycznym sprawiła, że aktyw PPR zarekomendował go do pracy w MO we Wrocławiu.

Marian Janicki złożył podanie o przyjęcie do KW MO 24 czerwca 1946 r. Załączył do niego ankietę personalną, życiorys, belgijski dowód osobisty i zaświadczenie z polskiego konsulatu w Belgii. Komendant główny zdecydował, że 26 czerwca Janicki objął obowiązki milicjanta KW MO we Wrocławiu. Rozpoczął długoletnią karierę w szeregach MO¹⁴. Co warto podkreślić, zawdzięczał pracę komitetowi partyjnemu.

Janicki nadal aktywnie udzielał się w PPR – m.in. pełnił funkcje II sekretarza Oddziałowej Organizacji Partyjnej (OOP) i członka egzekutywy OOP przy KW MO we Wrocławiu. W 1947 r. skierowano go w roli słuchacza na roczny kurs ogólny do Centrum Wyszkożenia Milicji Obywatelskiej (CW MO) w Słupsku (od 12 lutego do 10 grudnia 1947 r.), który ukończył z wynikiem bardzo dobrym. „Posiada dobry zmysł organizacyjny i dużą inicjatywę własną. Jest stanowczy, pilny w nauce i umie pracować planowo. Materiał wykładany w szkole ma bardzo dobrze opanowany. Jest bardzo inteligentny, o dużym poczuciu odpowiedzialności. W stosunku do przełożonych bardzo zdyscyplinowany, do kolegów

¹¹ *Ibidem*, Życiorys Mariana Janickiego, Warszawa, 20 V 1973 r., k. 57.

¹² *Ibidem*, Ankieta personalna [Mariana Janickiego], Warszawa, 20 V 1973 r., k. 54.

¹³ M. Palczyński, *Związek Walki Młodych i jego członkowie na Dolnym Śląsku w latach 1945–1948. Zarys problemu*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2014, nr 1(23), s. 313.

¹⁴ AIPN, 0218/229, Podanie Mariana Janickiego do Komendy Wojewódzkiej MO we Wrocławiu, Wrocław, 24 VI 1946 r., k. 15.

Marian Janicki (ze zbiorów IPN).

usłużny i grzeczny, chętnie służy im pomocą w nauce. Karany dyscyplinarnie nie był. W służbie i poza służbą zachowuje się wzorowo [...]”¹⁵ – pisał o Janickim komendant CW MO, płk Marian Rybicki. Dodał: „Do istniejącego ustroju, władz i sojuszu państw słowiańskich ustosunkowany bardzo przychylnie, co podkreśla bardzo często w dyskusjach wśród kolegów”¹⁶.

Po zakończeniu kursu, 21 grudnia 1947 r., Janicki objął stanowisko młodszego referenta Wydziału Służby Śledczej KW MO we Wrocławiu. Wspomniany wydział powstał w 1946 r. wskutek przekształcenia Wydziału Kryminalno-Śledczego. Do jego zadań należało prowadzenie dochodzeń w sprawach o charakterze kryminalnym i ściganie sprawców tych przestępstw. Niecały rok później, 21 września 1948 r., awansowano go na stanowisko referenta Sekcji Przestępstw Młodych Wydziału Służby Zewnętrznej KW MO¹⁷. W 1949 r. przeniesiono go do Warszawy. Został starszym referentem Sekcji Zabójstw i Analiz Oddziału Służby Śledczej KG MO (31 kwietnia 1949 r.). W trakcie wykonywania obowiązków służbowych w nowej jednostce dał się poznać jako zdolny pracownik operacyjny. Przełożeni podkreślali jego dużą samodzielność, rzetelność w wykonywaniu zadań i umiejętność kierowania zespołem, które według przełożonych czyniły z niego osobę predestynowaną do pracy na odpowiedzialnym stanowisku. Nadal udzielał się w aktywie partyjnym, był członkiem Komitetu Zakładowego PZPR przy KG MO i członkiem egzekutywy Komitetu Warszawskiego (KW)¹⁸.

Poza licznymi pozytywnymi opiniami w aktach personalnych Mariana Janickiego można znaleźć uwagi dotyczące nieprzestrzegania dyscypliny pracy. W styczniu i lutym 1950 r. dwukrotnie nie wykonał polecenia przełożonych. Raz samowolnie opuścił stanowisko pracy, a raz nie stawiał się do pracy w niedzielę¹⁹. Podczas pełnienia obowiązków starszego referenta Sekcji Zabójstw i Analiz Oddziału Służby Śledczej właściwie kierował pracą całej Sekcji z powodu przedłużającej się nieobecności

¹⁵ AIPN, 0218/229, Charakterystyka podchorążego Mariana Janickiego z CW MO w Słupsku, Słupsk, 10 XII 1947 r., k. 77.

¹⁶ *Ibidem*, k. 78.

¹⁷ *Ibidem*, Charakterystyka służbowa Mariana Janickiego, Wrocław, 4 I 1949 r., k. 80.

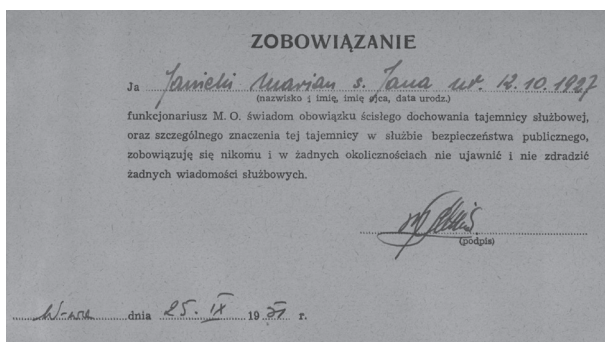
¹⁸ *Ibidem*, Ankieta personalna [Mariana Janickiego], Warszawa, 20 V 1973 r., k. 54.

¹⁹ *Ibidem*, Charakterystyka służbowa Mariana Janickiego, Warszawa, 9 III 1950 r., k. 81.

przełożonego, na którym ciążyły kontrole w terenie. Z pewnością miało to duży wpływ na awans służbowy.

Marian Janicki został kierownikiem Sekcji II Wydziału I Oddziału III KG MO 1 czerwca 1950 r.²⁰ Oddział III był pionem Służby Kryminalnej. Strukturę formułował rozkaz nr 31/Org ministra bezpieczeństwa publicznego z 6 kwietnia 1950 r., który nakazywał unieważnić i przeformować istniejące etaty jednostek MO²¹. Zadania pionu kryminalnego określono na podstawie instrukcji nr 15/52 o organizacji pracy w ogniwach służby kryminalnej jednostek Milicji Obywatelskiej. Służba kryminalna miała zajmować się zwalczaniem przestępczości także na odcinku podziemia politycznego w ścisłej współpracy z organami Urzędu Bezpieczeństwa. Do głównych zadań pionu III należało m.in.: prowadzenie rozpracowań i inwigilacji środowisk przestępczych, werbowanie i prowadzenie sieci agenturalno-informacyjnej w grupach przestępczych, prowadzenie ewidencji i rozpracowywanie zwolnionych więźniów²².

W Oddziale III KG MO Marian Janicki służył do 1954 r. 19 lipca 1950 r. objął stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału I Oddziału III KG MO. W latach 1951–1952 uczestniczył w rocznym kursie inspektorów przy KG MO (1951–1952)²³. 20 marca 1953 r. awansował na naczelnika Wydziału II Oddziału III KG MO. W tym czasie uznawano go już za doświadczonego i samodzielnego pracownika, służącego pomocą w pracy operacyjnej podległym mu funkcjonariuszom. Brał udział w seminariach, a także sam

Zobowiązanie funkcjonariusza MO Mariana Janickiego (ze zbiorów IPN).

²⁰ *Twarze wrocławskiej bezpieki. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa we Wrocławiu. Informator personalny*, red. T. Balbus, P. Piotrowski, K. Szwarzgryk, Wrocław 2006, s. 91.

²¹ *Rozkaz Organizacyjny nr 031/Org ministra bezpieczeństwa publicznego z dnia 6 kwietnia 1950 r.* [w:] *Księga bezprawia. Akta normatywne kierownictwa resortu bezpieczeństwa publicznego (1944–1956)*, dodatek DVD, oprac. B. Kopka, Warszawa 2011, s. 1090–1093.

²² AIPN, 00342/32, t. 2, Zarządzenia, rozkazy, instrukcje, wytyczne, pisma okólne KG MO z lat 1952–1954, Instrukcja nr 15/52 o organizacji pracy w ogniwach służby kryminalnej jednostek Milicji Obywatelskiej, k. 276–277.

²³ AIPN, 0218/2229, Ankieta personalna [Mariana Janickiego], Warszawa, 25 IX 1962 r., k. 33.

przygotowywał i prowadził wykłady z pracy operacyjnej. Zdaniem zastępcy szefa Oddziału III KG MO, kpt. Władysława Długosza, brakowało mu jednak umiejętności pracy z agenturą. „W pracy agenturalnej uważa, że Oddział III jako jednostka organizacyjna z siecią nie powinna pracować, ostatnio jednak na skutek przeprowadzonych z nim rozmów zmienił stosunek do zagadnienia i przykłada do niego więcej wagi”²⁴. Zastępca szefa Oddziału III uznał, że po uzupełnieniu braków w pracy agenturalnej mógłby awansować na wyższe stanowisko. Od tego momentu Janicki zaczął regularnie brać udział w spotkaniach z siecią informacyjną, które wcześniej zaniebdywał ze względu na zaangażowanie w pracę dla egzekutywy partyjnej KW.

Z zachowanej dokumentacji wynika, że przełożeni pozytywnie oceniali zaangażowanie Janickiego w pracę z podwładnymi, a także jego inicjatywę w usprawnianiu pracy Oddziału III i podległych mu jednostek terenowych. Zwracał na to uwagę zastępca szefa Oddziału III KG MO Dawid Czarnes (znany również jako Edward Czarnes). 1 lipca 1954 r. Janicki awansował na stanowisko naczelnika Wydziału I Oddziału III KG MO²⁵.

W listopadzie 1954 r. komendant główny KG MO, płk Stanisław Wolański, jeszcze przed likwidacją MBP, wystosował wniosek do ministra bezpieczeństwa publicznego, Stanisława Radkiewicza, o przeniesienie Mariana Janickiego na stanowisko zastępcy komendanta Komendy Miejskiej MO Warszawy²⁶. Nominację umotywowano długoletnią i nienaganną pracą na kierowniczych stanowiskach. Przed objęciem stanowiska, 24 listopada 1954 r., Janicki rozmawiał z dyrektorem Departamentu Kadr MBP, płk. Mikołajem Orechwą. Ten ocenił go jako pracownika poważnego, skupionego, mającego duże doświadczenie w pracy kryminalno-śledczej. Podczas rozpatrywania kandydatury Mariana Janickiego oficerowie z pionu kadr dokładnie prześledzili jego przeszłość organizacyjną za czasów okupacji, kiedy przebywał na emigracji w Belgii. Pomimo stwierdzenia pewnych braków w wykształceniu politycznym końcowa opinia na jego temat była pozytywna. Funkcję zastępcy komendanta KM MO Warszawy objął 18 stycznia 1955 r.

W 1955 r. Marian Janicki zaczął uczęszczać na roczne szkolenie aktywistów partyjnych PZPR organizowane przez Wieczorowy Uniwersytet Marksizmu-Leninizmu. W 1957 r. zdał egzamin dojrzałości w Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych przy Prezydium Rady Narodowej miasta Warszawy²⁷. Najprawdopodobniej do uzupełnienia braków w wykształceniu został skierowany przez szefa swojej jednostki. W Zarządzeniu Komendanta

²⁴ *Ibidem*, Charakterystyka Mariana Janickiego, Warszawa, 24 XII 1953 r., k. 93.

²⁵ *Marian Janicki [w:] Katalog pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa*, <https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/60462>, dostęp 10 X 2020 r.

²⁶ AIPN, 0218/2229, Wniosek do ministra bezpieczeństwa publicznego, Warszawa, 3 XI 1954 r., k. 96.

²⁷ AIPN, 0218/2229, Odpis świadectwa dojrzałości, Warszawa, 28 XI 1957 r., k. 41.

Głównego MO nr 56/54 z 23 października 1954 r. w sprawie dokształcania ogólnego funkcjonariuszy MO w roku szkolnym 1954/1955 założono, że każdy z funkcjonariuszy MO powinien mieć ukończone co najmniej siedem klas szkoły podstawowej, funkcjonariusze pełniący obowiązki referentów – dziewięć klas, a średni aktyw kierowniczy – zdaną maturę. Do dalszego dokształcania mieli być typowani milicjanci posiadający perspektywę dalszego rozwoju w organach MO²⁸. Po maturze Janicki został przyjęty na studium zaoczne Wydziału Prawa na Uniwersytecie Warszawskim. 26 czerwca 1963 r. obronił na ocenę bardzo dobrą pracę magisterską pt. „Wpływ rozwoju techniki na przestępczość i prawo drogowe we Francji”. Po ukończeniu studiów zapisał się do Zrzeszenia Prawników Polskich, w którym sprawował funkcję wiceprzewodniczącego Zarządu Głównego w Warszawie. W 1961 r. ukończył kurs aktywu kierowniczego pionów do walki z przestępczością w gospodarce organizowany przez Ośrodek Szkolenia Oficerów MO w Łodzi²⁹. W kolejnych latach był dwukrotnie nagradzany przez komendanta głównego MO gen. bryg. Ryszarda Dobieszaka za umiejętne kierowanie działaniami operacyjno-śledczymi podczas wykrywania sprawców przestępstw gospodarczych w handlu i przemyśle³⁰.

W dniu 25 maja 1967 r. Janickiego odwołano z zajmowanego stanowiska i mianowano I zastępcą komendanta stołecznego MO ds. Służby Milicji. Został wówczas jednym z ośmiu funkcjonariuszy Kierownictwa Komendy Stołecznej MO Warszawy. W skład Kierownictwa wchodził: komendant stołeczny MO, zastępca do spraw MO (początkowo jeden, od 1958 r. dwóch, a od 1959 r. trzech), zastępca do spraw SB (dwóch, a od 1970 r. trzech) i zastępca do spraw administracyjno-gospodarczych³¹. W 1969 r. wytypowano go na stanowisko komendanta wojewódzkiego KW MO we Wrocławiu, gdzie miał zastąpić płk. Mieczysława Stanisławskiego, byłego funkcjonariusza SB z Kielc. Nominacja Janickiego przywróciła stanowisko Komendanta KW MO we Wrocławiu w ręce oficerów wywodzących się z pionów milicyjnych³².

Dyrektor Departamentu Kadr MSW, płk Teodor Mikuś, przesłał wniośki z kandydaturą Mariana Janickiego do zaopiniowania Komitetowi Warszawskiemu PZPR i Komitetowi Wojewódzkiemu PZPR we Wrocławiu. I Sekretarz KW we Wrocławiu, Władysław Piłatowski, uznał,

²⁸ *Zarządzenie nr 56 w sprawie dokształcania ogólnego funkcjonariuszy MO w roku szkolnym 1954/1955* [w:] Majer P., *Milicja Obywatelska w systemie organów władzy PRL (zarys problematyki i źródła)*, Toruń 2003, s. 305.

²⁹ AIPN, 0218/2229, Akta osobowe Mariana Janickiego, s. 102.

³⁰ *Ibidem*, Wyciąg z Rozkazu nr 70/62 komendanta głównego MO, Warszawa, 15 XII 1962 r., k. 104; *ibidem*, Wyciąg z Rozkazu nr 068/63 komendanta głównego MO o wyróżnieniu, Warszawa, 8 XI 1963 r., k. 105–106.

³¹ *Twarze wrocławskiej bezpieki...*, s. 20.

³² *Ibidem*, s. 22.

że zaproponowany kandydat spełnia wszystkie wymogi, zarówno pod względem doświadczenia zawodowego, jak i przygotowania politycznego. Funkcję komendanta KW MO we Wrocławiu Marian Janicki sprawował od 1 grudnia 1969 do 16 listopada 1972 r.³³ Kierując wrocławską komendą, starał się usprawnić organizację jej struktur i podległych jej jednostek terenowych. Dzięki swym inicjatywom uzyskał 26 sierpnia 1971 r. (rozkazem specjalnym ministra spraw wewnętrznych Franciszka Szlachcica) wyróżnienie i nagrodę pieniężną³⁴.

Janicki awansował na stanowisko zastępcy Komendanta Głównego MO w Warszawie 17 listopada 1972 r.³⁵, a jego miejsce w KW MO we Wrocławiu zajął płk Zdzisław Biernaczyk. Niecały rok później, 2 maja 1973 r., Janicki został komendantem głównym MO³⁶.

Gdy Janicki był komendantem głównym MO, wybuchły strajki, które ogarnęły wiele ośrodków przemysłowych w Polsce, m.in. w Radomiu, Ursusie i Płocku. Bezpośrednim katalizatorem protestów była podwyżka cen żywności, ogłoszona 24 czerwca 1976 r. Następnego dnia rano zaczęły protestować pierwsze załogi zakładów przemysłowych w Radomiu. Do pomocy w tłumieniu manifestacji przybyły oddziały ZOMO z Kielc, Łodzi, Lublina i Warszawy, a także słuchacze Wyższej Szkoły Oficerskiej MO w Szczytnie³⁷.

Klika dni po akcji protestacyjnej, 28 czerwca 1976 r., na wniosek premiera Piotra Jaroszewicza powołano Komisję Partyjno-Rządową, która m.in. miała przeprowadzić analizę skuteczności działań MSW podczas pacyfikowania radomskich protestów. Główną rolę w ramach powołanej Komisji odegrał Zespół Partyjno-Rządowy ds. Radomia pod przewodnictwem ministra energetyki i energii atomowej – Andrzeja Szozdy³⁸. Reprezentantem MSW w Zespole Partyjno-Rządowym został Marian Janicki. Razem z pozostałymi członkami zespołu zajął się analizą i oceną działań służb porządkowych podczas radomskiego czerwca, z których składał raporty i sprawozdania Komisji.

³³ *Aparat Bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 2: 1956–1975, red. P. Piotrowski, Warszawa 2006, s. 161.

³⁴ AIPN, 0218/2229, Rozkaz specjalny nr 13/DK/71 ministra spraw wewnętrznych z dnia 26 VIII 1971 r., k. 117.

³⁵ *Ibidem*, Wniosek o zatwierdzenie na stanowisku zastępcy komendanta głównego MO, Warszawa, 31 X 1972 r., k. 119; *ibidem*, Mianowanie na stanowisko zastępcy komendanta głównego MO, Warszawa, 17 XI 1972 r.

³⁶ *Ibidem*, Powołanie na stanowisko komendanta głównego MO, Warszawa, 2 V 1973 r., k. 126.

³⁷ A. Kutkowski, *...jak my ich nienawidzimy. Represje sądowe po radomskim Czerwcu 1976 r.*, Lublin 2016, s. 23.

³⁸ P. Sasanka, *Czerwiec 1976. Geneza – przebieg – konsekwencje*, Warszawa 2006, s. 211.

Był m.in. autorem sprawozdania poświęconego ocenie działań milicji, w którym tłumaczył się z przebiegu akcji rozpędzania demonstrantów podpalających gmach KW PZPR w Radomiu. Skoncentrował się zwłaszcza na zarzutach o bierność, wysuwanych wobec funkcjonariuszy z Wyższej Szkoły Oficerskiej MSW w Szczytnie, którzy nie zapobiegli spaleni budynku. Janicki zaznaczył, że do czasu przybycia straży pożarnej funkcjonariusze MO ze Szczytna sami musieli gasić pożar, a mieli do dyspozycji jedynie wiadra i kosze na śmieci³⁹. W sprawozdaniu zaznaczył również, że rozpędzanie demonstrantów było utrudnione z powodu braku granatów łzawiących, które funkcjonariusze zużyli w ciągu pierwszych 30 minut działań związanych z ochroną budynku KW PZPR.

W piśmie do Andrzeja Szozdy, w którym oceniał działania służb porządkowych w czerwcu 1976 r. w Radomiu, Janicki zwrócił uwagę na wzrost przestępczości kryminalnej w mieście. Niepokoiło go zwłaszcza zbyt łagodne orzecznictwo sądów i kolegów ds. wykroczeń. Mimo że według niego protestującymi byli głównie młodzi robotnicy, a element przestępczy stanowił ok. 10 proc., to jednak wnioskował o wdrożenie surowszej polityki represyjnej wobec mieszkańców Radomia naruszających prawo wraz z jej szybkim egzekwowaniem przez organa sprawiedliwości⁴⁰. W trakcie trwania procesów przeciwko uczestnikom protestów dochodziło niejednokrotnie do zamieszek, w których poszkodowanymi byli obserwatorzy z ramienia Komitetu Obrony Robotników (KOR). Sądy domagały się interwencji komend wojewódzkich w tej sprawie. Komendant wojewódzki MO w Radomiu, Marian Mozgawa, uznał, że należy dodatkowo zabezpieczyć rozprawy sądowe patrolami funkcjonariuszy mundurowych, o czym poinformował MSW⁴¹. Skargi o napaść zgłaszali również adwokaci radomscy, którzy zwrócili się o interwencję do przewodniczącego Sejmowej Komisji Spraw Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości Franciszka Sadurskiego. Janicki do obu spraw odniósł się w piśmie do Sadurskiego⁴². Incydenty zakłócania porządku podczas rozpraw uznał za sporadyczne i najczęściej powodowane wystąpieniami obrońców, którzy jego zdaniem wykraczali poza swoje kompetencje. Według niego utrzymanie porządku w sądach należało do zadań organów sprawiedliwości,

³⁹ Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych, oprac. J. Eisler, Warszawa 2001, s. 44.

⁴⁰ A. Kutkowski, *...jak my ich nienawidzimy...*, s. 43.

⁴¹ Pismo komendanta wojewódzkiego MO w Radomiu Mariana Mozgawy do zastępcy komendanta głównego MO gen. Stanisława Zaczekowskiego w sprawie działań podjętych po otrzymaniu informacji o incydentach na rozprawach sądowych przeciwko uczestnikom robotniczych protestów czerwca 1976 r. [w:] Czerwiec 1976..., s. 246–247.

⁴² Odpowiedź komendanta głównego MO Mariana Janickiego na pismo przewodniczącego Sejmowej Komisji Spraw Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości Franciszka Sadurskiego [w:] Czerwiec 1976..., s. 250–251.

a MO nie powinno wykraczać poza swoje obowiązki. Podkreślał zarazem, że KW MO w Radomiu podjęła stosowne kroki, by zapewnić spokój. Ponadto Janicki twierdził, że „różne nieodpowiedzialne elementy, spoza Radomia, prowadzą wobec funkcjonariuszy MO oszczerczą akcję, zmierzającą do utrudnienia wszelkich podejmowanych przez milicję działań”⁴³.

Na wniosek ministra spraw wewnętrznych Marian Janicki otrzymał 20 lutego 1978 r. nominację na podsekretarza stanu MSW, zatwierdzoną przez Wydział Kadr KC PZPR. Został również przyjęty do Rady Naczelnej w Związku Bojowników o Wolność i Demokrację (ZBoWiD) za udział w walkach z podziemiem niepodległościowym w latach 1946–1947. Poza ogólnym zaświadczeniem, wydanym w 1979 r., w aktach personalnych brakuje jednak dowodu na taką działalność⁴⁴. Janicki był jednym z trzech wiceministrów w randze podsekretarza stanu, obok gen. bryg. Mirosława Milewskiego i gen. bryg. Bogusława Stachury, gdy zastępował na tym stanowisku Tadeusza Pietrzaka. W późniejszym okresie poza Marianem Janickim, Bogusławem Stachurą i Mirosławem Milewskim wiceministrami zostali Adam Krzysztoporski i Władysław Pożoga⁴⁵.

Do zadań Janickiego w resorcie należał nadzór nad Departamentem Gospodarki Materiałowo-Technicznej, Departamentem Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego, Departamentem Zdrowia i Spraw Socjalnych, Biurem Historycznym, Biurem Prawnym, Zarządem I, Zarządem Łączności i Zarządem Administracyjno-Gospodarczym. W zastępstwie ministra Stanisława Kowalczyka wydawał zarządzenia dotyczące kwestii zdrowotnych, socjalnych, szkoleniowych itp. W ramach obowiązków resortowych został również przewodniczącym Rady Naukowo-Technicznej, Rady do Spraw Szkolenia, Wychowania i Sportu⁴⁶.

W dniu 28 lutego 1979 r., na podstawie zarządzenia ministra spraw wewnętrznych, Janicki został przewodniczącym komitetu obchodów 35. rocznicy powołania MO i SB. Był to organ nadzorujący przygotowanie wszystkich KW MO do uroczystości. Marian Janicki opracował główne założenia obchodów jubileuszu. Skupił się na przygotowaniu przez KW MO akademii, wystaw prezentujących dorobek komunistycznego aparatu represji, spopularyzowanie w prasie sylwetek zasłużonych funkcjonariuszy, zorganizowanie spotkań z przedstawicielami zakładów

⁴³ *Ibidem*, s. 251.

⁴⁴ AIPN, 0218/2229, Zaświadczenie, Warszawa, 11 IV 1979 r., k. 136.

⁴⁵ *Aparat Bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 3, 1975–1990, red. P. Piotrowski, Warszawa 2008, s. 10.

⁴⁶ Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu (AIPN Wr), 466/374, Akty normatywne MSW z lat 1954–1983, Zarządzenie nr 036/80 ministra spraw wewnętrznych z dnia 19 września 1980 r. w sprawie zakresu działania członków Kierownictwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, k. 158.

pracy, organizacji społecznych i młodzieżowych, które miały umocnić pozycję MO i SB w społeczeństwie⁴⁷.

W 1980 r., wskutek wielu czynników, m.in. kryzysu gospodarczego, skutkującego podwyżką cen żywności, wybuchł kolejny bunt społeczny. W lipcu i sierpniu doszło do jednej z największych fali strajków w zakładach przemysłowych w różnych częściach kraju⁴⁸. Postępujący kryzys społeczny sprawił, że w MSW powołano sztab kierujący operacją „Lato-80”. Jego kierownikiem został wiceminister Bogusław Stachura, którego we wrześniu zastąpił Adam Krysztoporski⁴⁹. W pracach powołanego sztabu Marian Janicki nie uczestniczył, monitorował zaś działalność „Solidarności” w łódzkim szpitalu MSW.

W dniu 4 listopada 1980 r. Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność” zarejestrował komórkę związkową przy placówce resortowej. Od samego początku związkowcy napotykali trudności podczas wdrażania statutowej działalności. Ostatecznie klika osób ze związku otrzymało wypowiedzenia z pracy⁵⁰. Sprawa wymagała interwencji szczebla centralnego w związku z uchylaniem się władz państwowych od rozmów z przedstawicielami MKZ Ziemi Łódzkiej. Janicki sporządził notatkę, w której przedstawił negatywne stanowisko resortu wobec zawarcia porozumienia z Krajową Komisją Porozumiewawczą, która udzieliła poparcia władzom regionu. Kierownictwo łódzkiej „Solidarności” odpowiedziało strajkiem ostrzegawczym. Zmusiło to MSW do zmiany stanowiska i przywrócenia związkowców do pracy⁵¹.

Janickiego odwołano ze stanowiska podsekretarza stanu 15 sierpnia 1981 r. Decyzja była podyktowana powołaniem go do korpusu służby dyplomatycznej. Tym samym zakończył on pracę w szeregach MO. Przyznano mu emeryturę milicyjną. Można założyć, że po 35 latach służby w resorcie placówka dyplomatyczna miała być swoistą nagrodą. Nominację Mariana Janickiego na Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego PRL w Tunezji zatwierdzono 18 sierpnia 1981 r. (urządowanie rozpoczął 28 sierpnia 1981 r.). Zastąpił na stanowisku dotychczasowego ambasadora Stanisława Kociołka.

W latach osiemdziesiątych ambasadę PRL dotknęły problemy kadrowe. Brakowało pracowników merytorycznych, a ambasador nie dysponował ani jednym pracownikiem biurowym. Janicki był zmuszony sam załatwiać większość spraw. Kolejną barierą dla pracowników placówki był język. W Tunezji posługiwano się głównie arabskim i francuskim.

⁴⁷ *Ibidem*, Pismo podsekretarza stanu [Mariana Janickiego] do Komendantów Wojewódzkich (równorzędnych) MO, Warszawa, 15 III 1979, k. 26–29.

⁴⁸ J. Eisler, „Polskie miesiące”, czyli kryzys(y) w PRL, Warszawa 2008, s. 45.

⁴⁹ *Aparat Bezpieczeństwa...*, t. 3, s. 10.

⁵⁰ L. Próchniak, NSZZ „Solidarność” Region Ziemia Łódzka [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1981, t. 4: *Polska zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010, s. 142.

⁵¹ *Ibidem*, s. 144.

Z całej kadry dyplomatycznej tylko ambasador znał francuski, przez co zajmował się załatwianiem spraw poza placówką. Sytuacja uległa polepszeniu na przełomie lat 1983 i 1984.

Janicki rocznie odbywał kilkadziesiąt spotkań z członkami rządu, działaczami politycznymi i ambasadorami innych państw w Tunezji. Brał udział w bankietach, w trakcie których miał okazję zawierać znajomości z miejscowymi osobistościami. Starał się pracować nad pozytywnym wizerunkiem PRL w Tunezji i umocnieniem obustronnej współpracy w najistotniejszych dziedzinach. Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce wymusiło na nim przeprowadzenie wielu rozmów z ambasadorami innych państw. Zgodnie z wytycznymi polskiego MSZ starał się amortyzować wizerunkowe straty, jakie poniósł PRL w związku ze zbrojną pacyfikacją wolnościowego ruchu Solidarności. Jednocześnie przekazywał do Warszawy informacje o stosunku zagranicy wobec stanu wojennego, wynikające z przeprowadzonych rozmów i z materiałów medialnych.

Do zadań ambasadora należało także śledzenie kontaktów Tunezji z państwami Zachodu, stosunku rządu tunezyjskiego do krajów socjalistycznych i obserwacja relacji z państwami sąsiednimi, zwłaszcza z Libią i Algierią. Istotna dla władz PRL była problematyka Ligi Państw Arabskich (LPA), przede wszystkim funkcjonowanie tej organizacji w Tunezji, a także kwestie związane z konfliktem izraelsko-arabskim. W latach 1979–1989 siedzibą LPA był Tunis – ze względu na zawieszenie członkostwa Egiptu w Lidze, który po serii wojen zawarł pokój z Izraelem⁵². Ponadto w pobliżu Tunisu znajdowała się siedziba Organizacji Wyzwolenia Palestyny (OWP), w której przebywał Jasir Arafat⁵³. Część członków Al-Fatah razem z przywódcą ewakuowała się z Bejrutu do Tunezji po bombardowaniach izraelskich prowadzonych pod nazwą „Pokój dla Galilei”, które rozpoczęły pierwszą wojnę libańską (1982–1985). Po zamachu na cywilów izraelskich, do których przyznała się jednostka OWP, 1 października 1985 r. samoloty izraelskie zaatakowały zbrojnie Republikę Tunezyjską i zbombardowały kwaterę główną OWP. W wyniku bombardowań zginęło ok. 100 członków organizacji, w tym także nieznaną liczbę cywili.

Biuro Polityczne KC PZPR zdecydowało 12 czerwca 1967 r., że rząd PRL nie będzie utrzymywał stosunków dyplomatycznych z Izraelem⁵⁴. Decyzja zapadła w konsekwencji wojny sześciodniowej (5–10 czerwca 1967), będącej jednym z etapów konfliktu izraelsko-arabskiego, w którym interesy Izraela wspierały USA, a państw arabskich – ZSRR. Rząd PRL

⁵² M. Lipska-Toumi, *Wprowadzenie do ustroju państw arabskich*, Lublin 2015, s. 8.

⁵³ D. Cohn-Shebrok, D. El-Alami, *Konflikt palestyńsko-izraelski*, tłum. J. Danecki, M. Tomal, Warszawa 2002, s. 213.

⁵⁴ J. Eisler, *Polski rok 1968*, Warszawa 2006, s. 38.

potępił naloty i wyraził solidarność z ofiarami agresji. Janicki zajął się w tym okresie zacieśnianiem kontaktów polskiej ambasady z OWP. MSW PRL opowiadało się za tezą, że za naloty izraelskie odpowiada Ambasada USA, która celowo wywołała falę strajków w całym kraju, przez co Izrael pozwolił sobie na zbrojną reakcję.

Podczas wykonywania rutynowych czynności ambasador skupił się na umacnianiu stosunków gospodarczych między Tunezją a PRL. Eksport produktów polskich na terytorium tunezyjskie był na niskim poziomie. Władzom PRL zależało przede wszystkim na zwiększeniu zakupu maszyn elektrycznych i nawozów azotowych. Janicki m.in. podjął negocjacje w kwestii podpisania porozumienia o współpracy radiowo-telewizyjnej, umowy o wzajemnej pomocy prawnej i współpracy konsularnej. Rząd w Tunezji odłożył jednak rokowania, których nie udało się zamknąć do końca kadencji Janickiego.

Za sukcesy Janickiego uznawano zorganizowanie wizyty gen. Wojciecha Jaruzelskiego w Tunezji, a także zaangażowanie w sprawę współpracy kulturalnej PRL z Tunezją. Delegaci PRL uczestniczyli w Festiwalu Filmu Sportowego w Tunisie i Festiwalu Sztuki Ludowej w Kartaginie, podczas którego zespół „Krakowiacy” zajął drugie miejsce. Ambasador objął pieczę nad polskimi specjalistami przebywającymi w Tunezji. Starał się powiększać liczbę studentów przybywających na wymianę i zapewnić dobre traktowanie pracownikom uczelni wyższych i uniwersytetów. Pod koniec kadencji Janickiego zrodziła się koncepcja utworzenia Towarzystwa Tunezja-Polska, nad którym pieczę miałby objąć ambasador, jednak tego planu również nie udało się zrealizować.

W dniu 24 października 1985 r., ze względu na rotację pracowników, służba Mariana Janickiego w dyplomacji dobiegła końca. Po powrocie do kraju był funkcjonariusz przeszedł na emeryturę. Mieszkał w Warszawie. Zmarł 21 sierpnia 2020 r.

Marian Janicki był żonaty z Aleksandrą Janicką z domu Nowak (ur. 26 października 1930 r. w Nilvange we Francji), członkinią ZMP „Grunwald” we Francji (1944–1947), ZWM Kłódzko (1947–1948), ZMP Kłódzko i Warszawa (1948–1954), PZPR (1952). Pracowała ona w Spółdzielni Krawieckiej „Współpraca” w Kłódzku (1949–1951), Krosnowieckich Zakładach Przemysłu Bawełnianego (1951–1952), Komitecie Warszawskim PZPR (1953–1965). Mieli dwoje dzieci: Joannę (ur. 1965) i Sławomira Jana (ur. 1969).

Stopnie oficerskie i podoficerskie Mariana Janickiego:

- 21 grudnia 1947 r. – sierżant,
- 1 stycznia 1949 r. – chorąży,
- 7 października 1949 r. – podporucznik,
- 28 grudnia 1950 r. – porucznik,
- 22 lipca 1954 – kapitan,

Hanna Budzyńska

- 7 października 1955 r. – major,
  - 2 lipca 1959 r. – podpułkownik MO,
  - 29 czerwca 1963 – pułkownik MO,
  - 29 września 1979 r. – generał brygady.
- Odnaczenia przyznane Marianowi Janickiemu przez władze PRL:
- Srebrny Krzyż Zasługi (22 lipca 1950 i 31 lipca 1954 r.),
  - Medal 10-lecia Polski Ludowej (22 lipca 1954 r.),
  - Odznaka „10 Lat w Służbie Narodu” (22 lipca 1956 r.),
  - Złoty Krzyż Zasługi (7 października 1958 r.),
  - Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (23 czerwca 1964 r.),
  - Odznaka „20 Lat w Służbie Narodu” (1 lipca 1964 r.),
  - Brązowy Medal „Za zasługi dla obronności Kraju” (5 czerwca 1967 r.),
  - Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (7 lipca 1969 r.),
  - Srebrny Medal „Za zasługi dla obronności Kraju” (1 października 1969 r.),
  - Medal „Za Umocnienie Braterstwa Broni” drugiego stopnia (31 sierpnia 1970 r.),
  - Brązowa Odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego” (5 października 1972 r.),
  - Order Honoru (Орден Почёта) (12 października 1973 r.),
  - Srebrna Odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego” (6 września 1974 r.),
  - Złota Odznaka w Służbie Narodu (25 września 1974 r.),
  - Order Sztandaru Pracy I klasy (22 sierpnia 1979 r.).

Bibliografia

Źródła archiwalne

- Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie (AIPN).
Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu (AIPN Wr).
Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych (AMSZ).

Źródła publikowane

- Księga bezprawia. Akta normatywne kierownictwa resortu bezpieczeństwa publicznego (1944–1956)*, dodatek DVD, oprac. B. Kopka, Warszawa 2011.
Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych, oprac. J. Eisler, Warszawa 2001.

Opracowania

- Aparat Bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 2: 1956–1974, red. P. Piotrowski, Warszawa 2006; t. 3: 1975–1990, red. P. Piotrowski, Warszawa 2008.

- Cohn-Shebrok D., El-Alami D., *Konflikt palestyńsko-izraelski*, tłum. J. Danecki, M. Tomal, Warszawa 2002.
- Eisler J., „Polskie miesiące”, czyli kryzys(y) w PRL, Warszawa 2008.
- Eisler J., *Polski rok 1968*, Warszawa 2006.
- Juchniewicz M. Juchniewicz, *Polacy w europejskim ruchu oporu 1939–1945*, Warszawa 1972.
- Kutkowski A., ...*jak my ich nienawidzimy. Represje sądowe po radomskim Czerwcu 1976 r.*, Lublin 2016.
- Lipska-Toumi M., *Wprowadzenie do ustroju państw arabskich*, Lublin 2015.
- Majer P., *Milicja Obywatelska w systemie organów władzy PRL (zarys problematyki i źródła)*, Toruń 2003.
- NSZZ „Solidarność” 1980–1981, t. 4: *Polska zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
- Palczyński M., *Związek Walki Młodych i jego członkowie na Dolnym Śląsku w latach 1945–1948. Zarys problemu*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2014, nr 1(23).
- Sasanka P., *Czerwiec 1976. Geneza – przebieg – konsekwencje*, Warszawa 2006.
- Twarze wrocławskiej bezpieki. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa we Wrocławiu. Informator personalny*, red. T. Balbus, P. Piotrowski, K. Szwaagrzyk, Wrocław 2006.

Strony internetowe

- https://inwentarz.ipn.gov.pl/archivalCollection?id_a=4043&id_pz=9762,
dostęp 20 XI 2020 r.
- <https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/60462>, dostęp 10 X 2020 r.
- Piątek E., *Historia kopalni węgla kamiennego „Julia” (Fusch, Biały Kamień, Thorez)*,
<http://www.boehm-chronik.com/bergbau/julia.pdf>, dostęp 26 IX 2020 r.

Streszczenie: Zaprezentowany artykuł jest próbą podsumowania pracy oraz działalności Mariana Janickiego w strukturach SB i MO, a także pełnienia przez niego funkcji dyplomatycznej. Cezura czasowa obejmuje okres od urodzenia w 1927 r. (z uwzględnieniem rysu rodzinnego) do 1985 r., czyli daty zakończenia służby. Praca prezentuje całokształt kariery zawodowej Mariana Janickiego, począwszy od stanowiska milicjanta w KW MO we Wrocławiu, kończąc na pracy w roli ambasadora PRL w Tunezji. Artykuł uwzględnia udział i wpływ Mariana Janickiego na ważniejsze wydarzenia okresu PRL takie jak: wybuch strajków w czerwcu 1976 r., czy wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. Marian Janicki jako jeden z Komendantów Głównych MO oraz wiceminister spraw wewnętrznych przez szereg lat zajmował się istotnymi sprawami w zakresie zabezpieczenia interesów komunistycznej dyktatury sprawującej władzę w Polsce. Przebieg jego kariery zawodowej obrazuje, a także jest przykładem dużego zaangażowania funkcjonariuszy w pracę dla aparatu bezpieczeństwa, a także lojalność wobec polityki partyjnej podczas wykonywania obowiązków służbowych.

Słowa kluczowe: Milicja Obywatelska, Komenda Główna Milicji Obywatelskiej, Służba Bezpieczeństwa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Czerwiec '76, Sierpień '80, Tunezja, dyplomacja

Hanna Budzyńska, absolwentka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierunek Historia ze specjalnością Archiwistyka (2005–2010), absolwentka Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Poznaniu, kierunek Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna (2011–2013). Od 2010 r. pracownik Wydziału Organizacyjnego Urzędu Miasta Poznania, od 2011 r. pracownik Wydziału Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Poznania, od 2012 r. pracownik Oddziałowego Archiwum IPN w Poznaniu.

Marian Janicki (1927–2020) – A Member of the Citizens' Militia and Diplomat

Abstract: The article attempts to offer an overview of the career of Marian Janicki within the structures of the Security Service, the Citizens' Militia, and the diplomatic service. It examines the period from his birth in 1927 (including information on his family background) until 1985, the year he left service. The article presents Marian Janicki's entire professional career beginning with his joining the Citizens' Militia in the Voivodeship Headquarters in Wrocław and ending with his mission as the Polish ambassador to Tunisia. The article examines Janicki's participation in, and impact on, major events such as the strikes of June 1976 or the imposition of martial law on 13 December 1981. As a Chief Commandant of the Citizens' Militia and a deputy minister of internal affairs Janicki worked for a number of years on important cases connected with safeguarding communist interests in Poland. His professional career illustrates the considerable Commitment of Militia officers in the work of the security apparatus and their loyalty to the party.

Keywords: Citizens' Militia, Chief Headquarters of the Citizens' Militia, Security Service, Ministry of Internal Affairs, June '76, August '80, Tunisia, diplomacy

Hanna Budzyńska, graduate of the Adam Mickiewicz University in Poznań, specialising in History (Archive Sciences) (2005–2010), graduate of Journalism and Social Communications at the Poznań University of Social Sciences (WSUS) (2011–2013). In 2010, she joined the Coordinating Department of the City Hall in Poznań, followed by the Architecture and Urban Planning Department in the City Hall of Poznań in 2011. Since 2012, she has been working for the Branch Office Archive of the Institute of National Remembrance in Poznań.